

Kwaliteitskader Veerse schoolgebouwen

Inleiding

Wij bieden basisonderwijs aan in doelmatige en toekomstbestendige schoolgebouwen. Ons uitgangspunt is om bij nieuwbouw de scholen royaler te bouwen dan de VNG normen, waarmee we een optimale onderwijsomgeving willen realiseren. Dit binnen de financiële kaders die er in de meerjarenbegroting zijn opgenomen. Ter uitwerking hiervan stellen wij voor deze beleidsnotitie vast te stellen. Deze is in overleg met de schoolbesturen tot stand gekomen.

Visie gemeente

Kwalitatief goed onderwijs vraagt om kwalitatief goede gebouwen. In de gemeente Veere willen we daarom een kwaliteitskader neerzetten voor het realiseren van een nieuw schoolgebouw of het duurzaam aanpassen van een bestaand gebouw. Een goed schoolgebouw heeft een positief effect op het gedrag, welbevinden en het leerproces van de leerlingen en leerkrachten die het gebouw dagelijks gebruiken. Ook vinden we als gemeente dat het schoolgebouw een centrale functie heeft in de kern en dat de buitenruimte/plein rondom het gebouw een ontmoetingsplek is voor de gemeenschap en dat kinderen na schooltijd hier kunnen spelen. Bij de nieuwbouw van 2 scholen in een kern bouwen we deze onder één dak en bij voorkeur in combinatie met meerdere voorzieningen. Tevens vinden we, wanneer het een Multi Functionele Accommodatie (MFA) is of een Integraal Kind Centrum (IKC) dat het gebouw toekomstgericht moet zijn. Waar het eenvoudig is om ruimten anders in te delen of te gebruiken zonder ingrijpende verbouwingen. Dat ook onderwijskundig gezien op verschillende manieren ruimten kunnen worden vergroot of verkleind naar gelang de behoefte is om groepen te splitsen of samen te voegen. Leerpleinen doen hun intrede, maar ook extra instructie aan kinderen in een kleiner verband. Deze visie leidt tot de onderstaande uitgangspunten, kwaliteitsbeleidskeuzes en randvoorwaarden bij nieuwbouw of duurzame renovatie van een bestaand gebouw en worden toegepast bij de te ontwikkelen scholen in de gemeente Veere.

Hoofduitgangspunten

Uitgangspunt is in eerste instantie de Verordening Voorzieningen Huisvesting Onderwijs Veere 2021 en het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs 2019 (IHP). In het IHP zijn ook de kaders en uitgangspunten beschreven voor de (huisvesting) kinderopvang en peuterspeelzalen. Het is belangrijk dat er combinaties zijn tussen onderwijs, voorschoolse voorzieningen (peutergroepen) en kinderopvang. Daarnaast stellen wij voor het Kwaliteitskader Onderwijshuisvesting van RuimteOK 2021 als leidraad vast te stellen om richting te geven aan integraal beleid voor de onderwijshuisvesting en specifiek de voorgestelde visie. Alsook het Programma van Eisen Frisse scholen 2021.

In het Kwaliteitskader is een aantal aanvullende kwaliteitseisen beschreven die buiten de reguliere (norm)bekostiging vallen:

- Energieneutraal
- Duurzaamheid
- Frisse scholen
- Exploitatie
- ICT
- Kwaliteit buitenruimte
- Overige kwaliteitseisen.

In afstemming met de schoolbesturen stellen wij de volgende aanvullende kwaliteitseisen als uitgangspunt vast:

- a. de nieuwe scholen Energie Neutraal Gebouw (ENG) te bouwen en
- b. de gebouwen te laten voldoen aan de norm Frisse scholen Klasse A van de lucht.

Over het punt Frisse scholen Klasse A het volgende. Het betreft met name de Lucht en de Ventilatie in het gebouw om dit uit te voeren bij nieuwbouw in Klasse A en dat is een uitmuntend niveau. Bij duurzaam ingrijpende renovatie van een schoolgebouw voldoen aan Frisse scholen Klasse B.

Ook zal voor de actieve ventilatieve koeling klasse A worden gehanteerd. Hiervoor is klasse A noodzakelijk en uit ervaring geleerd. De oververhitting van het schoolgebouw moet vermeden worden. Zie het Programma van Eisen Frisse scholen 2021

Deze twee aanvullende kwaliteitseisen zullen door de gemeente bovenop de basisnorm, volgens de Verordening Voorziening Huisvesting Onderwijs Veere 2021, worden bekostigd.

Beleidskeuzes

Het bovenstaande leidt samengevat voorts tot de volgende beleidskeuzes:

- Bij een Multi Functionele Accommodatie (MFA)/Integraal Kind Centrum (IKC) en het huisvesten van 2 basisscholen daarin 2x de vaste voet van 200m² nemen voor de omvang van het gebouw. De normvergoeding bevat 2x speellokale. In overleg kan worden besloten om 1 speellokaal gezamenlijk te gebruiken en de overige 90m² (45m² per school) te gebruiken voor andere onderwijskundige ruimte.
- Voor de installaties extra vierkante meters, zoveel als nodig is (55m²) toevoegen om deze niet ten koste te laten gaan van de onderwijskundige binnenruimte.
- Groene openbare schoolpleinen zijn het uitgangspunt. Om de schoolpleinen openbaar toegankelijk te maken, creëren we een veilige plek om te spelen en is het een toevoeging aan de openbare ruimte en het groen. Over de verdeling van het onderhoud maken school- en gemeentebestuur nadere afspraken.
- Het nieuwe gebouw vandalisme proof te maken. De gemeente draagt de kosten veroorzaakt door vandalisme; dit nemen we mee in de projectuitvoering
- Het gebouw is rolstoel gebruiksvriendelijk en bij een MFA/IKC is een invalidentoilet in het centrale deel aanwezig die door alle gebruikers van het gebouw te gebruiken is.
- Bij MFAs worden ruimten waar mogelijk en wenselijk, gezamenlijk gebruikt.
- Het moet structureel betaalbaar zijn voor de gebruikers (exploitatiekosten).

Financieel kader

Investering door gemeente

Zoals in de inleiding opgenomen, bouwen we nieuwe scholen royaler dan de VNG normen. Maar wel binnen de financiële kaders die er in de meerjarenbegroting van de gemeente zijn opgenomen. Het bovenstaande komt allemaal bovenop de normvergoeding die de gemeente ontvangt via de Rijksvergoeding. Voor deze extra kwaliteitseisen staat nu nog geen vergoeding tegenover.

Via de meerjarenbegroting is voorzien dat we Energieneutraal kunnen bouwen en Frisse scholen klasse A voor de lucht kunnen realiseren zoals bij de hoofduitgangspunten is opgenomen. Daarnaast reserveren we extra vierkante meters om de installaties voor luchtverversing en verwarming/koeling in pandig onder te brengen. Deze vergen meer ruimte dan een cv installatie.

Keuzemogelijkheden aanvullende kwaliteitseisen incl. mogelijke financieringswijzen door schoolbestuur

Voor de financiering van de verdere specifieke kwaliteitsbeleidskeuzes kan in overleg met schoolbesturen per project een modus gevonden worden. Wanneer door het schoolbestuur een keuze van een aanvullende kwaliteitseis wordt gemaakt, om later in de tijd in de exploitatie van het gebouw terug te verdienen, is het zeer goed mogelijk om dit per project te doen. Dit kan dan in de ontwerpfase worden meegenomen. Duidelijk moet zijn dat het geld voor deze investering van het schoolbestuur komt en dit kan o.a. via een reservering in een voorziening worden opgebouwd in aanloop tot de nieuwbouw. Anders geldt de VNG-norm voor de overige kwaliteitseisen.

Mogelijke financieringswijze door schoolbestuur

Alvorens het schoolgebouw klaar is, is het denkbaar dat in de voorbereidings- en bouwtijd niet echt meer groot onderhoud wordt uitgevoerd aan het oude gebouw. Wanneer het schoolbestuur weet dat in het IHP staat dat er vervangende nieuwbouw komt.

Het voorstel is om als schoolbestuur per jaar € 30,- per m² te reserveren voor de nieuw te bouwen school. Dat betekent dat na 5 jaar totaal een reservering € 150,- m² bedraagt. Deze € 150,- m² te besteden in de nieuw te bouwen school om de Kwaliteit van het hele gebouw hier verder mee te verhogen. Dit voorstel gaat heel bewust niet van het onderhoud van de nieuwe school af, want er kan wel sprake zijn van een lager energiegebruik, maar dat is geen geld dat het schoolbestuur overhoudt. Het onderhoud van alle nieuwe installaties, het vervangen van filters, en schoonhouden van luchtbehandelingskanalen komt in de hele bekostiging Materiele Instandhouding (MI) van de scholen niet voor. Dus er is een verschuiving van stoken met de ramen open in een oud gebouw naar onderhouden van alle installaties in een nieuw gebouw.

Aanbesteding

Daarnaast is een belangrijk aandachtspunt hoe we om moeten gaan wanneer blijkt dat bij aanbesteding het budget onvoldoende toereikend is. Om te voorkomen dat de ingebrachte kwaliteitseisen worden geschrapt. Om het aanbestedingsrisico in eerste instantie te beperken het investeringskrediet baseren op een goede kostenraming na de Voorlopig Ontwerp fase, waarin ook de investering van het schoolbestuur wordt meegenomen. Daarnaast zal een buffer door de gemeente kunnen worden gerealiseerd om dit aanbestedingsrisico op te vangen. Echter hier zal prudent mee om moeten worden gegaan, omdat gemeentelijke budgetten al snel bekend zijn en er naar toe rekenen een gevaar is. Want er wordt gesproken over een totaal budget en dit is niet alleen de bouwkosten, maar inclusief architect kosten, leges, BTW etc.

Randvoorwaarden voor het definiëren en borgen van het kwaliteitsniveau

Om de beschreven ambities te kunnen realiseren is een goede inrichting van het proces van belang. Daarvoor is het van belang om met betrokken partijen de volgende 5 randvoorwaarden van te voren helder te hebben.

1. Opdrachtgeverschap/Bouwheer
Mogelijkheden in relatie tot de vaardigheden van partners. Opdrachtgeverschap duidelijk invullen. Bij ieder project vaststellen en het kan bij de verschillende projecten anders worden ingevuld. Wel is de volgende hoofdlijn uitgangspunt:
 - a. het schoolbestuur is bouwheer van de bouw bij een basisschool (stand alone) en krijgt de beschikking over het volledige budget. Het Voorlopig Ontwerp van het schoolgebouw zal moeten voldoen aan het vastgestelde Beleid Kwaliteitskader en voorafgaande aan de aanbesteding voorgelegd worden aan het college van Burgemeester en Wethouders;
 - b. gemeente is bouwheer wanneer een MFA inclusief een basisschool wordt gebouwd. Zeker wanneer meerdere rechtspersonen het gebouw gebruiken.Uitwerking:
Met inachtneming van de voorgestelde hoofdlijn de keuze en invulling per project, in overleg, op bestuurlijk niveau maken.
2. Samenwerking
 - a. Het is van groot belang om een goede samenwerking met betrokkenen te hebben en pro actief met elkaar de stappen te zetten. Reactief kost tijd en geld. In alle openheid zaken met elkaar te bespreken.
Door de split incentive, de verschillende geldstromen voor een schoolgebouw, kunnen er verschillende belangen zijn. Echter de gemeente gaat uit van een gezamenlijke financiering, mits het de toets van de accountant kan doorstaan. Door nu een beter, energiezuinig en onderhoudsarm gebouw te bouwen, heeft het schoolbestuur met de exploitatie van het gebouw mogelijk andere kosten. Zie ons voorstel bij het financieel kader.
 - b. Visie en planvorming voor het dorp is een taak voor de projectgroep bij de uitvoering op kernniveau. De omgevingsvisie is gemeentebreed een punt van aandacht en ligt aan de basis voor de planvorming van het project.Uitwerking:
De hierbij aangegeven hoofdlijn wordt per project uitgewerkt; met inachtneming visie per dorp / kern binnen de omgevingsvisie van de gemeente.
3. Vastgoedstrategie
 - a. Momenteel is er een bijgesteld Integraal Huisvesting Plan geldend tot 2023. Er komen wettelijke verplichtingen aan voor het vormgeven van een nieuw IHP. Uitgangspunt is dat het nieuwe plan gaat voldoen aan de wettelijke eisen. Daarnaast wordt een koppeling gelegd met andere beleids-terreinen; zoals het Klimaatakkoord en het verduurzamen van het maatschappelijk vastgoed.
 - b. Het beleid houdt rekening met toekomstbewegingen van het onderwijs, zoals leerpleinen, leerlingaantallen en hiermee de gebouw technische vertaling. Een taak waaraan het gebouw/MFA moet gaan voldoen om in te kunnen spelen op veranderingen. Meegaand met de bevolking van de kern en planning woningbouw.Uitwerking:
Het opstellen van een nieuw IHP is een taak van het gemeentebestuur en houdt rekening met dit kwaliteitskader. Het zorgdragen van de koppeling met andere beleidsterreinen ligt deels op beleidsniveau en deels bij uitwerking per project op projectniveau. Dit vergt afstemming op de verschillende niveaus.
4. Projectambities

- a. Er is een Kwaliteitskader waarin het kwaliteitsniveau voorafgaande aan de nieuwbouw van scholen wordt vastgesteld.
 - b. De vastgestelde kwaliteitseisen zijn voor de projectgroep een document voor de architect / aannemer en bouwheer waar het gebouw aan moet voldoen. Tevens geldt het als een oplevertoets, zowel bij nieuwbouw als renovatie.
 - c. Voor het juiste gebruik van het gebouw worden afspraken gemaakt op projectniveau.
Uitwerking:
Bij de uitwerking per project op projectniveau wordt rekening gehouden met de in dit Kwaliteitskader beschreven ambities, incl. de borging van de uitvoering.
5. Businesscase
- a. De financiële consequenties per project zijn vooraf in beeld gebracht door de gemeente. (sluitende businesscase)
 - b. Er is vooraf een kostenverdeling gemaakt en de wijze waarop rekening wordt gehouden met ontwikkeling van de bouwkosten.
Uitwerking:
De kaders van een businesscase zijn via dit Beleid Kwaliteitskader aangegeven. De uitwerking per project ligt vooral op projectniveau en de gebruikers zijn gemeenschappelijk verantwoordelijk voor de exploitatie van het gebouw.

Specifieke kwaliteitscriteria

Met als leidraad het Kwaliteitskader Onderwijshuisvesting zijn in 3 aparte hoofdstukken beschreven, Architectonische (Beleving), Functionele (Gebruik) en Technische (Techniek) criteria. Als deze direct in de projectontwikkeling worden meegenomen, kosten deze in beginsel geen extra middelen en moeten passen binnen het beschikbaar gestelde budget. Behoudens de specifieke beleidskeuzes die eerder beschreven zijn (ENG, Frisse scholen A en extra vierkante meters t.b.v. installaties), passen binnen het gemeentelijke budget. Voor de overige criteria wordt door de gemeente uitgegaan van de VNG normering en het Bouwbesluit 2021. Het schoolbestuur kan eveneens een keuze maken uit de verschillende kwaliteitseisen genoemd in het Kwaliteitskader om te investeren in het nieuwe schoolgebouw. De (overige) criteria kunnen worden beschouwd als adviezen waaruit een keuze kan worden gemaakt voor de verschillende projecten.

A. Beleving

Architectonische kwaliteitscriteria ten aanzien van de belevingswaarde/beeld- en sfeerverwachting.

A1 Exterieur van het gebouw uitstraling en identiteit

- Uitnodigende leeromgeving, is goed te onderhouden en oogt aantrekkelijk.

Groene buitenruimte.

Kwaliteitseis buitenruimte € 33,00 per m². Schoolbesturen kunnen bij verschillende instanties hiervoor subsidie krijgen. Deze kwaliteitseis heeft geen (voorrang) prioriteit gekregen, maar kan door het schoolbestuur wel voor een investering in aanmerking komen.

A2 Entree, ontvangst, aankomst

- Is duidelijk aanwezig en vindbaar en uitnodigend.
- Vanuit de samenleving/kern goed zicht op entree. Liefst gelegen aan de zonzijde van het gebouw.
- Duidelijke looproutes fietsenstalling, parkeerterrein auto's en zo nodig verlichting op het schoolplein in de avond.

Kwaliteitseis die geen extra kosten voor het projectbudget met zich mee hoeft te brengen, maar een duidelijk aandachtspunt voor de architect en gemeente. De inrichting van de omgeving van het gebouw komt ten laste van de gemeente.

A3 Interieur van het gebouw, zichtlijnen en uitzicht

- Gebouwpopzet sluit aan bij onderwijsvisie en kent doorkijkjes op kindelhoogte
- Ramen hebben veiligheidsglas tot 1,4 meter (veiligheidseis) HR ++. Bij triple glas in het kader van zuinig energetisch gebruik bij het toepassen van ENG.

Kwaliteitseis ter uitvoering; bij de hoofduitgangspunten is voor ENG gekozen.

- Daglicht in verkeersruimten hebben een (in)directe zichtrelatie naar buiten
- Groepsruimten krijgen zoveel als mogelijk daglicht van 2-kanten

- Afstand vloer tot onderkant van het plafond 3,2 meter Frisse scholen klasse A (klasse B afstand 2,8 meter) Bij de hoofduitgangspunten is voor de kwaliteitseis afstand vloer/plafond € 147,00 per m² Frisse Scholen klasse A is uitstekend, gekozen.

Bij renovatie is Klasse B de norm.

- Voldoende overzicht voor toezicht (sociale controle en veiligheid)
- Groepsruimten hebben directe zichtrelatie met voorruimten toiletgroepen en werkruimten/leerpleinen
- Deuren zijn voorzien van een glasopening of zijlicht
- Wanden en ruimten langs verkeersruimten zijn voorzien van ramen.

A4 routing en looplijnen

Gebouwindeling bevat een duidelijke structuur. Dit vertaalt zich in een goede vindbaarheid, oriëntatie en de logistiek is duidelijk afgestemd op de verschillende gebruikersgroepen (leeftijden).

De gebouwindeling biedt een maximale ruimte aan onderwijsbeleving. De verkeersruimte die gebruikt wordt als leerplein is minimaal 3 meter breed. Trappen kunnen fungeren als gebruikruimte of als tribune (speel-theater-leesplek). Lees een compact energetisch gebouw.

A5 sfeer en inrichting

Gebouwinrichting past bij de verschillende doelgroepen, zoals kleur, materiaalgebruik, schaalgrootte, sfeer sluit aan bij de functie van de ruimte.

Beslispunt bij extra investering door het schoolbestuur. Bijvoorbeeld marmoleum of spuitvloeren. In toiletten geen tegelwerk i.v.m. geur en schoonmaak van de ruimten. Kozijnen onderhoudsarm van hout of staal dat niet onderhouden hoeft te worden of dat regelmatig moet worden geverfd.

B. Gebruik

Functionele kwaliteitscriteria ten aanzien van gebruikswaarde / geschiktheid en omvang.

B1 Algemeen - Basisbekostiging gemeente

- Gebouw voldoet aan de laatste prognoseberekening voor de ruimtebehoefte conform de Verordening Onderwijshuisvesting Veere;
- Gebouw voldoet aan de geldende eisen vanuit het Bouwbesluit;
- Gebouw voldoet aan de minimale Arbo eisen.

Locatie

B2 Ligging, locatie, positionering op het kavel, nabijheid voorzieningen

- Met de ligging van het gebouw is rekening gehouden met zonpositie, omgevingslawaaï omwonenden met buitenspel en fijnstof.
- Gebouw ligt bij voorkeur in de buurt van maatschappelijke voorzieningen, zoals speeltuin, kinderopvang, naschoolse opvang.

Kwaliteitseis die geen extra kosten met zich mee hoeft te brengen

B3 Verkeersveiligheid

- Gebouw is te bereiken via veilige fiets- en looproutes.
- Reken voor 5 fietsen 4 m² stallingsruimte.
- Parkeerruimte auto's personeel conform gemeentelijke parkeernorm.

Kwaliteitseis die geen extra kosten met zich mee hoeft te brengen

B4 Toegankelijkheid

- Gebouw is goed toegankelijk ook voor mensen met een beperking. Wanneer er een verdieping is dan is er ook een lift (Arbo voorschrift/Bouwbesluit).
- Netto breedte verkeersruimten tenminste 1.80 m in het schoolgebouw exclusief werkplekken/gaderobe.
- Bij voorkeur geen niveauverschillen.

- Toegang gebouw heeft een tochtportaal, een goed te vinden brievenbus en heeft dubbele deuren.
- De deurbel bij de entree is zo geplaatst dat kinderen en rolstoelgebruikers deze zelfstandig kunnen gebruiken.
- Ruimten die voor medegebruik openstaan, liggen dicht bij de entree en zijn afzonderlijk afsluitbaar.

Kwaliteitseis die geen extra kosten met zich mee behoeft te brengen

Ruimten

B5 Buitenruimte, terreininrichting, terreinafscheiding, openbaarheid en natuurbeleving

- Minimaal 5 m² per leerling waarvan 2 m² onverhard
- Terrein heeft een aparte fietsenstallingsplaats met 0,8 m² per fiets afhankelijk per project.
- Schoolplein is openbaar en ook buitenschooltijden toegankelijk. Deze investering apart ramen in verband met de BTW compensatie. De invulling gebeurt via gebruikers/ schoolbesturen/gemeente/subsidies.

Uitwerking uitgangspunt "Groene openbare schoolpleinen" is noodzakelijk

UITGANGSPUNT GROENE OPENBARE SCHOOLPLEINEN

Uitgangspunt is dat alle nieuwe schoolpleinen openbaar toegankelijk zijn na schooltijd en in de weekenden. De openbaarstelling van het schoolplein is van belang voor het creëren van meer en veilige buitenspeelplekken in eigen buurt. Nieuwe schoolpleinen worden onderdeel van de openbare ruimte. Het schoolbestuur maakt met de gemeente afspraken over inrichting, beheer en onderhoud. Bij openbaarstelling is het uitgangspunt om geen hek te plaatsen. Mocht een afscheiding nodig zijn, dan wordt een alternatieve, groenere afscheiding toegepast. Door vaste educatieve elementen (denk aan: speel-aanleidingen, insectenhotel, vogelhuisjes, krijtbord, rustige (zit)plekjes op te nemen in de inrichting van de buitenruimte, kan de ruimte fungeren als buitenlokaal (klein amfitheater of iets dergelijks) waar verschillende lessen buiten gegeven kunnen worden. De school wordt daarmee een beweeg- en leerplein voor zowel leerlingen als de buurt.

Kwaliteitseis die extra kosten vergt; is een beleidskeuze. (Investering ten laste van de gemeente zie Bouwbesluit) en schoolbesturen (speeltoestellen). Over het onderhoud worden nadere afspraken gemaakt.

De buitenruimte van een school is een onderwijskundige ruimte waar kinderen uitgenodigd worden om spelenderwijs te ontdekken en leren.

Inrichting nodigt uit tot beweging, fantasiespel en natuurbeleving

Buitenruimte (verhard en onverhard) is geschikt voor buitenspel en geven van buitenles(sen)

Situering bij voorkeur zuidwest (zodat kinderen tussen 10-16 uur in de zon kunnen spelen)

Speelplaats heeft een relatie met groene- onverharde ruimte (groen, zand en water)

Ingericht met zon- en schaduwplekken en (bij voorkeur) niveauverschillen

Ingericht op verschillende leeftijdsgroepen

Overlast speelplaats voor aangrenzende onderwijsruimten en omwonenden is tot een minimum beperkt

Stalling fietsen mag spel kinderen niet hinderen

Zandbak is afgeschermd met een vocht doorlatende dekking

Zandbak ligt voor deel van de dag in de zon om algengroei te voorkomen.

Aandachtspunt bij "groene schoolpleinen" is om de inloop van zand in het gebouw tegen te gaan.

Groene inrichting buitenruimte maakt integraal onderdeel uit van het ontwerp (groene schoolpleinen)

Bij inrichting van terrein worden geen giftige planten en planten met stekels of doornen gebruikt

Buitenruimte heeft wateraansluiting met beveiligde kraan (terrein/ gevel)

Buitenruimte is uitgerust met drinkwaterpunt

Buitenruimte heeft goede afwatering (afschot /drainage) bij voorkeur door zichtbare wateropvang op eigen terrein

Speelplaats voor kinderen tot 6 jaar is direct vanuit de 'eigen' onderwijsruimte toegankelijk

Afscheiding voor kinderen tot 6 jaar is minimaal 1.200 mm hoog

Speelplaats heeft rondom de entree voldoende opstelruimte voor wachtende ouders

Speelplaats heeft toegang tot minstens één (gemakkelijk te bereiken) toilet

Speelplaats geeft toegang tot 'eigen' bergruimte, voorzien van stellingen

Gebouw nodigt niet uit tot vandalisme.

Gevels en hemelwaterafvoeren zijn niet op klimbaar >Zie C.7

Openbaar toegankelijke delen van buitenruimte zijn uitgerust met slagvaste buitenverlichting

Vluchttrappen (indien aanwezig) liggen inrandig of zijn afgeschermd (i.v.m. vandalisme)

Over inrichting, beheer en onderhoud buitenterrein zijn afspraken gemaakt met de gemeente

Buitenruimte is rookvrij en voorzien van meerdere prullenbakken, 1 per 250 m² verhard oppervlak

Op buitenterrein (of nabij) is een plek ingericht voor het (zo mogelijk ondergronds) gescheiden opslaan van afval

Kwaliteitseisen die extra kosten met zich meebrengen, maar werken op termijn kostenbesparend.

B6 Binnenruimte Leren – instructieruimten onderwijsvisie, ruimte voor instructie, werkvormen, leerpleinen

Gebouw voorziet in passende onderwijsruimte voor verschillende instructievormen/groepsgroottes
Gebouw vormt de (fysieke) vertaalslag van een visie op leren en ontmoeten
Gebouw kan zowel klassikaal als omgevingsgericht onderwijs in zich opnemen
Ruimten voor onderwijsactiviteiten zijn afgestemd op minimaal 2 m² per leerling en 4 m² voor de leerkracht. Lokaal 54 m²
Ruimten waar klassikale instructie wordt gegeven, bieden plaats aan tenminste 25 PO leerlingen
Groepsruimten hebben minimaal 12 m² vrij wandoppervlak (voor presentatie-doeleinden)

Uitgangspunt wanneer meerdere scholen in een MFA zitten is, dat op projectniveau wordt onderzocht hoe ruimten gezamenlijk gebruikt kunnen worden, zodat ook andere voorzieningen op dezelfde m²'s gerealiseerd kunnen worden.

Kwaliteitseis die geen extra kosten met zich mee brengt.

B7 leren, ruimte voor verbeelding

Gebouw PO biedt ruimte voor creatieve, muzikale, technische en/of expressieve activiteiten
Gebouw cultiveert en bevordert nieuwsgierige houding van leerlingen
Gebouw biedt ruimte om het werk van leerlingen te exposeren
Ruimten die voor medegebruik geschikt zijn, liggen bij voorkeur dicht bij een entree en keukenvoorziening

B8 sporten – bewegingsruimte

Voor de groepen 3 tot en met 8 zijn er gymnastieklokalen of sportaccommodaties beschikbaar.
Gebouw PO beschikt (indien onderdeel PvE) over 'eigen' speellokaal voor de groepen 1 en 2.
Speellokaal (84 m²) heeft bergruimte (6 m²) of wanneer twee scholen deze ruimte gebruiken dan 2 x 6 m². (indien onderdeel PvE) Het speellokaal heeft een vrije hoogte van minimaal 3,5 m.
Speellokaal is (voor bijeenkomsten) te combineren met de aula/centrale ontmoetingsruimte. Deze kan ook gezamenlijk worden gebruikt (schuifwanden/panelen).
Wanden speellokaal zijn (constructief) geschikt voor ophanging groot spelmateriaal.

B.9 pauzeren- ontmoetingsruimte

Gebouw beschikt over (multifunctionele) centrale ontmoetingsruimte/ pauzeruimte voor leerlingen
Gebouw is zodanig opgezet dat zij geschikt is voor het houden van voorstellingen met cultureel karakter
Gebouw(inrichting) moedigt leerlingen aan om vanuit verschillende perspectieven naar de wereld om hen heen te kijken
Centrale ontmoetingsruimte is (indien onderdeel PvE) berekend op 0,5 m² per persoon
Overblijfruimte PO maakt onderdeel uit van groepsruimte of leerplein
Groepsruimten PO beschikken over een nabijgelegen waterpunt
Gebouw MFA beschikt over (centraal) gelegen keukenvoorziening voor multifunctioneel gebruik
Keukenvoorziening PO is voorzien van kookgelegenheid (afzuiging), vaatwasser, oven, koelkast en opslagruimte
Gebouw heeft kookvoorziening op basis van inductie
Beslispunt op projectniveau er komt een centraal gelegen keukenvoorziening in het MFA .

B.10 werken - kantoorruimte teamkamer, vergaderruimte, spreekkamer

a. Gebouw beschikt over voldoende pauzeruimte en/of werkruimte voor leerkrachten
Gebouw beschikt over personeelsruimte (2 m² per fte, afhankelijk van PvE) als pauzeruimte en/of werkruimte
Personeelsruimte school is ingericht met (of in nabijheid) een pantry, garderobe en eigen sanitair
Gebouw PO beschikt over separate werkplekken voor leerkrachten buiten de groepsinstructie- ruimte, indien deze na schooltijd voor andere doeleinden dan onderwijs wordt gebruikt
Werkplekken voldoen aan Arbo-eisen zoals beschreven in Arbocatalogus PO
Beslispunt op projectniveau. De PO afdelingen worden na schooltijd niet/wel door andere organisaties gebruikt

b. Gebouw beschikt over kantoorruimte voor directie, administratie en overige functies (indien onderdeel PvE)

Reken bij gebouw PO op ruimte voor directie, administratie, intern begeleider en ICT-beheer
Reken voor kantoorwerkplek minimaal 8 m² (Arbo) incl. kastruimte 10-12 m²
Werkruimtes zijn zodanig gelegen dat deze ook een toezichtfunctie en sociale/ centrale aanspreekfunctie vervullen

c. Gebouw beschikt over ruimte(n) die kan functioneren als vergader-, werk- of overlegruimte met ouders

Gebouw beschikt minstens over één spreekkamer annex kleine vergaderruimte voor overleg leerlingen/ouders

Reken voor spreekruimte/ teamruimte voor vier personen ca. 12 m² (per persoon extra+ 2 m²)

Deze ruimte is bij voorkeur gesitueerd in nabijheid van bezoekersentree

B.11 overig – bergruimte zoals garderobe, ruimte om op te bergen, werkkast, opslag

a. Gebouw beschikt over voldoende opbergmogelijkheden voor o.a. jassen, tassen

Garderobes PO zijn zoveel als mogelijk geïntegreerd in bouwkundige wanden

Garderobes PO liggen niet direct in de onderwijsruimte

Garderobehaken (minimaal 150 mm h.o.h.) zijn met de open zijde naar de muur geplaatst

Mogelijk brengt de eerst genoemde kwaliteitseis extra kosten met zich mee.

b. Gebouw beschikt over voldoende bergruimte voor algemene opslag

Reken bij PO op tenminste 1m² per 4 leerlingen, verspreid door het gebouw B

Reken op extra bergruimte bij evt. activiteiten multifunctioneel (mede)gebruik

Bergruimte is afsluitbaar en voorzien van wandcontactdozen

Kopieerapparaten (indien aanwezig) worden in aparte, geventileerde ruimten geplaatst conform Arbocatalogus PO

c. Gebouw beschikt over voldoende opslagruimte schoonmaakmiddelen

Op iedere bouwlaag is een werkkast aanwezig (minimaal 3 m²) > Zie ook C.7

Opslagruimte(n) voor gevaarlijke stoffen voldoen aan norm Arbocatalogus PO

Ruimte is voorzien van ophangstelsel zodat bezems en andere materialen niet op de grond staan

Ruimte is niet toegankelijk voor leerlingen

C. Techniek

Technische kwaliteitscriteria ten aanzien van gezondheid, duurzaamheid, en onderhoud.

Binnenmilieu

C.1 licht

visueel comfort, gevelopeningen, verlichting, lichtniveau

a. Gebouw maakt optimaal gebruik van daglicht

- daglicht voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse B

- ruimtevolumen voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse A

- helderheidswering voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse C

- onderwijsruimten hebben (bij voorkeur); 2-zijdig daglicht en daglichttoetreding van links, vanuit kindperspectief gezien en van boven kleuren op wanden en plafonds onderwijsruimten met hoge reflectiewaarde (lichte tinten)

- ontworpen daglichtoplossingen zijn (integraal) afgestemd met zonwerende voorzieningen > zie C.4

- sportruimte heeft daglichtvoorziening > zie C.2

b. Gebouw heeft een goed werkende verlichtingsinstallatie

- kunstlicht voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse B

- verlichtingssterkte kunstlicht sluit aan bij gebruik van ruimten;

onderwijs- en kantoorruimten minimaal 500 lux

technische ruimten minimaal 200 lux

verkeersruimte minimaal 150 lux

- gebouw is rondom voorzien van adequate bewegings- en daglicht gestuurde (slagvaste) buitenverlichting

- bezoekersentree (=hoofdentree) is voorzien van buiten- en binnenverlichting (veiligheid)
- c. Gebruiker kan lichtniveau beïnvloeden
- individuele beïnvloeding licht voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse C

C.2 lucht

luchtkwaliteit, ventilatiecapaciteit, bedieningsgemak, nachtventilatie

- Gebouw heeft een goed werkend ventilatiesysteem
 - luchtverversing in onderwijsruimten voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse A
 - kwaliteit toevoerlucht voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse A
 - ruimtevolumen voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse A
 - ventilatievoorzieningen groepsruimten zijn CO₂-gestuurd
 - ventilatieregeling (insteltijden) houdt rekening met openingstijden medegebruikers pand en schoolvakanties > Zie C.5
 - ventilatieopeningen bevinden zich niet achter de zonwering om nadelige opwarming te voorkomen > Zie C.4
 - aanzuigrooster luchtbehandelingskast is dusdanig gesitueerd, dat aangezogen verse buitenlucht niet onnodig wordt opgewarmd of vervuild
 - afvoervoorziening voor (centrale) keukenvoorziening vindt onafhankelijk van de overige ventilatie plaats
- Gebouw heeft goede spui-ventilatie voorzieningen
 - spui-ventilatie voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse A (ramen dienen aan één zijde minimaal 4,5 m² volledig geopend te kunnen worden. Als ramen met een beperkte hoek kunnen worden geopend, zijn extra te openen delen noodzakelijk.
 - te openen raamdelen zijn gemakkelijk te openen door het personeel
- Schadelijke stoffen worden vermeden
 - emissies van materialen voldoen aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse C
 - emissies van apparatuur voldoen aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse C
 - schoonmaakbaarheid voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse C > Zie ook C.7
 - eisen tabaksrook conform PvE Frisse Scholen klasse C
 - toiletten voldoen aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse C > Zie ook C.7
 - eisen legionella conform PvE Frisse Scholen klasse C > Zie ook C.7
 - eisen asbest conform PvE Frisse Scholen klasse C > Zie ook C.7
 - gebouwen van voor 1970 zijn gecontroleerd op aanwezigheid loden leidingen > Zie ook C.7

*) ADDITIONEEL INDIEN SCHOOL GELEGEN IS OP (FIJNSTOF) BELASTE LOCATIE

Een gebouw dat is gelegen op een belaste locatie moet minimaal voldoen aan de eisen voor Fijnstof conform het PvE Frisse Scholen klasse C. Het PvE Frisse Scholen (versie 2021) stelt aanvullende eisen voor scholen die zijn gelegen op belaste locaties (nabij drukke wegen en/of veehouderijen). Op een belaste locatie gelden hogere eisen ten aanzien van de filterkwaliteit in mechanische ventilatiesystemen. Ook gelden er aanvullende eisen voor de aanzuiglocatie van buitenlucht voor ventilatie, voor koeling en voor de luchtdichtheid van de gevel.

C.3 geluid

akoestisch comfort, ruimteakoestiek, geluidwering, installatiegeluid

- Gebouw heeft een goede (ruimte)akoestiek
 - ruimteakoestiek voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse B
 - vloer- wand- en plafondbewerking is afgestemd op gewenste ruimteakoestiek
 - gemiddelde nagalmtijd (T30) ingerichte open leeromgeving bedraagt maximaal 0,6 sec
 - gemiddelde nagalmtijd (T30) ingerichte centrale ontmoetingsruimte ligt gem. tussen de 1,2 en 1,5 s
 - gemiddelde nagalmtijd (T30) ingerichte personeels- en werkruimte bedraagt maximaal 0,8 sec
 - indien geperforeerde akoestische panelen worden toegepast is een Moire-effect voorkomen
- Geluidsoverlast wordt vermeden
 - geluidwering van de gevel voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse C
 - installatiegeluid voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse C
 - luchtgeluidisolatie voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse C
 - contactgeluidisolatie voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse C
 - geluidsintensieve ruimten (speellokaal, gymzaal, muzieklokaal of installatieruimten) grenzen niet direct aan onderwijs- en/of kantoorruimten of voldoen aan verhoogde eisen

C.4 temperatuur

thermisch comfort, verwarmingssysteem, tocht, zonregulering, (passieve) koeling

- a. Gebouw heeft een goed werkend verwarmingssysteem
 - temperatuur winter voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse B
 - individuele beïnvloeding temperatuur (stook- en koelseizoen) voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse C
 - tocht voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse B
 - lokaal thermisch discomfort voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse B
 - capaciteit verwarmingssysteem is afgestemd op doelgroep en ruimten; ontwerptemperatuur speel-, toilet- en verkeersruimten is min. 18 graden
 - ontwerptemperatuur onderwijs, kantoor, keuken, personeelsruimten is min. 20 graden
 - keuze verwarmingssysteem sluit aan bij (toekomstige) warmtevisie van de wijk verwarmingssysteem heeft aanvoertemperatuur max. 35 graden (=laag temperatuursysteem)
 - er wordt rekening gehouden met interne warmtelast (personen, apparatuur en oriëntatie) ter voorkoming temperatuuroverschrijdingen (reken op 70 W per persoon, 200-400 W voor apparatuur en 10 W/m² voor verlichting)
 - schakelklok (insteltijden) houdt rekening met openingstijden medegebruikers pand en schoolvakanties
 - losse, verplaatsbare verwarmingselementen zijn niet toegestaan
 - (leerling)entrees zijn voorzien van tochtportaal met minimale diepte van 3m
- b. Oververhitting wordt vermeden
 - temperatuur zomer en tussenseizoenen voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse A
 - actieve ventilatieve koeling voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse C > Zie ook C.2
 - er is een hitteprotocol voor warme dagen (temperatuur binnen > 26 graden)
 - gebouw heeft voorzieningen voor passieve afvoer opgewarmde lucht, eventuele lichtstraten zijn voorzien van zonwering en elektrisch te openen delen voor afvoer van warmte
 - losse, verplaatsbare airco-units zijn niet toegestaan
 - op alle daglichtopeningen (inclusief daklichten) behoudens de noordzijde is buitenzonwering (bijv. screens of uitvalschermen of vaste zonwering zoals overstekken) aanwezig > Zie ook C.5
 - buitenzonwering is automatisch, vanuit de ruimte bedienbaar (of te overrulen) en voorzien van centrale zongevoelige programmering, glazenwasser- en stormschakeling
 - te openen raamdelen/ spuiventilatie voorzieningen zijn tegelijkertijd met buitenzonwering te gebruiken (screens mogen luchtstroom niet belemmeren) > Zie ook C.2
 - gebouw kent voorzieningen voor (extra) spuicapaciteit / automatische regeling voor zomernachtventilatie

EXPLOITATIE

C.5 energie

energievraag, trias energetica, energieopwekking, gebouwschil, luchtdichtheid

- a. Gebouw is maximaal voorbereid op energieneutraal
 - energieprestatie nieuwbouw en ingrijpende renovatie voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse A- Nieuwbouw
 - energieprestatie renovatie bestaande bouw voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse B- Bestaande bouw
 - scholen worden (bij voorkeur) gebouwd in twee (< 5.000 m² BVO) of drie (> 5.000 m² BVO), maximaal vier bouwlagen
 - in het gebouw wordt zichtbaar aandacht besteed aan energiebesparing (bewustwording - gedrag)
- b. Gebouw maakt optimaal gebruik van duurzame energiebronnen
 - aandeel hernieuwbare energie bij bestaande bouw voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse A
 - daadwerkelijke CO₂-emissie nieuwbouw is (zoveel mogelijk) klimaatakkoord bestendig (Parisproof)
 - verwarmingssysteem met externe warmtebron heeft aanvoertemperatuur van maximaal 35 C > Zie ook C.4
- c. Gebouw is voorzien van energiemonitoring
 - energiebeheer voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse C
 - gebouw is uitgerust met gebouwbeheersysteem welke zonder al te veel kennis van zaken uitleesbaar is

- gebouw is uitgerust met tussenmeters voor verschillende gebouwdelen/ functies/gebruikers
- prestaties en evaluatie van installaties (incl. afhandeling storingsen) zijn contractueel geregeld

TOELICHTING ENERGIEPRESTATIE

Vanaf 1 januari 2021 dient alle nieuwbouw (op basis bepalingmethode NTA 8800) wettelijk te voldoen aan de drie Energie Prestatie-eisen (EP-eisen) van een Bijna Energieneutraal Gebouw (BENG).

EP-eis 1 = max. energiebehoefte in kWh per m2 gebruiksoppervlak per jaar

EP-eis 2 = max. primair fossiel energiegebruik (verwarming, ventilatie, verlichting) in kWh per m2 gebruiksoppervlak per jaar

EP-eis 3 = min. aandeel hernieuwbare energie in procenten

Bouwbesluit Frisse School hanteert: hanteert:

	Klasse C	Klasse B	Klasse A
EP-eis 1 : 190	190	142,5	95 (min 50% lager dan BB)
EP-Eis 2 : 70	70	56	42 (min 40% lager dan BB)
EP-Eis 3 : 40%	40	55	70 (aandeel min.70%)

Om gemaakte afspraken uit het Klimaatakkoord (2019) en de daaruit volgende Sectorale Routekaart verduurzaming schoolgebouwen (2020) te halen is het verstandiger alle nieuwbouw direct Energie Neutraal uit te voeren. Nu investeren in een Bijna Energieneutraal gebouw, vraagt vroeg of laat een extra investering naar Energie Neutraal. Het Kwaliteitskader Huisvesting hanteert dan ook het uitgangspunt dat het gebouw maximaal dient te worden voorbereid op de doelstellingen van het Klimaatakkoord. Onder ingrijpende renovatie wordt verstaan een renovatie met levensduurverlenging van ten minste 25 jaar.

ADDITIONEEL INDIEN BESTAAND GEBOUW:

- thermische isolatie gebouwschil voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse A
- energie-efficiëntie ventilatie voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse C
- energie-efficiëntie verlichting voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse B
- energie-efficiëntie koeling voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse C
- energie-efficiëntie verwarming voldoet aan eisen conform PvE Frisse Scholen klasse B
- stooklijn is weersafhankelijk in te regelen > Zie ook C.4
- zomergrens en -blokkering van weersafhankelijke stookregelingen is zo laag mogelijk geprogrammeerd
- bij gebruik warmtepomp wordt bij voorkeur gebruik gemaakt van een water-water systeem (geothermische bron)
- seizoens gemiddelde rendement van warmtepomp is minimaal SCOP 4
- streven: naar passieve koeling via gebouwmassa en/of groen (vegetatie) dak

C.6 milieu en flexibiliteit

milieubelasting, groendaken, draagstructuur, multifunctionaliteit

- Gebouw faciliteert optimaal (her)gebruik grondstoffen
 - materiaalgebruik is beperkt door compacte bouw (beperkte buitengevels/ leidinglengtes)
 - streven: gebouw heeft bij voorkeur droog demontabel bouwsysteem (vanwege circulaire waarde)
 - vloerafwerking bevat geen Pvc's met schadelijke weekmakers of andere gezondheidsschadelijke componenten
 - afvalstoffen worden gescheiden ingezameld en afgevoerd
 - kranen hebben instelbare stroomtijd (bijvoorbeeld drukknopkranen)
 - urinoirs zijn voorzien van sensoren (automatische doorspoeling)
 - hoeveelheid van het terrein af te voeren (regen)water is beperkt (verwerking op locatie)
 - GPR gebouw score is nergens lager dan 6
 - gebouw heeft Milieu Prestatie Gebouw (MPG) grenswaarde van 1,0
- Gebouw is met de tijd aanpasbaar (indelingsflexibiliteit)
 - gebouw is voorbereid op richting(en) waarin het onderwijs zich beweegt
 - streven: drager en inbouw zijn gescheiden (toepassing niet dragende binnenwanden)
 - ruimten zijn zowel bouwkundig als ook installatietechnisch gemakkelijk samen te voegen of op te splitsen
 - installatietechnische voorzieningen zijn tegen redelijke investeringen aan te passen (groei leerlingaantal)
 - situering trap is niet belemmerend voor toekomstige indeling van ruimten en medegebruik (buiten schooltijd)

ADDITIONEEL INDIEN GROEI-PERSPECTIEF:

- Overweging bij toekomstige groei en/of krimp van leerlingaantallen:
- gebouw is zo ontworpen (op het terrein) dat uitbreiding met 10- of 25% in de toekomst mogelijk is
- gebouw is ontworpen op vast stramien, bij voorkeur op een veelvoud van 3,6 x 3,6 meter
- gebouw is zo ontworpen dat gebouw te 'verkavelen' is (verhuur afzonderlijke gebouwdelen)
- gebouw heeft vrije overspanning van $\geq 7,5$ m (i.v.m. vrije indeelbaarheid)
- installatietechnische voorzieningen zijn met oog op flexibiliteit tegen 'redelijke' investeringen aan te passen (denk aan dimensionering capaciteit/ diameters kanalen en leidingen)
- constructie (fundering en draagconstructie) is zo ontworpen dat hiermee kan worden ingespeeld op een toekomstige uitbreiding

ADDITIONEEL INDIEN KLIMAATADAPTIEF:

Vergroening van gebouwen, beweeg-, leer- schoolpleinen en hergebruik van materialen creëren een hoge milieuwaarde.

Overweging bij gewenste duurzame uitstraling, groenbeleving, passieve koeling, zonnepanelen of wateropslag.

- dakconstructie is berekend op het gewicht van een vegetatie-of zonnedak
- lager gelegen delen van het gebouw zijn voorzien van een vegetatiedak
- het gehele gebouw is voorzien van vegetatiedaken
- bij de inrichting van de buitenruimte is maximaal rekening gehouden met klimaatadaptatie

c. Gebouw stimuleert dubbel gebruik van ruimten

- ruimtes in het gebouw maken dubbel/ multifunctioneel ruimtegebruik mogelijk (welzijn, kinderopvang, zorg, cultuur)
- gebouw kent een compartimentering die multifunctioneel gebruik/ medegebruik/ verhuur mogelijk maakt
- compartimentering installaties (o.a. alarmsysteem, verwarming en verlichting) is afgestemd op medegebruik van ruimten
- compartimentering brandveiligheid valt (zo veel als mogelijk) samen met gebruikscompartimentering
- gebouw kent dusdanige compartimentering dat er geen brandmeldinstallatie met volledige bewaking nodig is
- gebouw stimuleert natuur inclusief, diervriendelijk bouwen (bijvoorbeeld nestkasten, gevel- en dak begroeiing)

ADDITIONEEL INDIEN MULTIFUNCTIONEEL:

Gebouwen die worden gebruikt voor meerdere doeleinden dan het onderwijs kennen doorgaans een andere bekostiging, ruimtebehoefte en exploitatie dan die voor (de beschikbare m² vanuit) het onderwijs. Voor multifunctionaliteit (lees gebruik voor meerdere doeleinden/ breder dan onderwijs) gelden additionele kwaliteitscriteria. Deze kwaliteitscriteria zijn dus niet van toepassing bij een solitaire onderwijsvoorziening.

Overweging bij gewenste multifunctionaliteit (langere openingstijden, buurtfunctie, intensief gebruik)

- gebouw is zo ontworpen dat gebouw te 'herverkavelen' is (verhuur afzonderlijke gebouwdelen)
- buitenruimte is ingericht om meer en beter (leren) bewegen onder en na schooltijd te stimuleren en faciliteren
- vloerafwerking multifunctioneel te gebruiken ruimten is afgestemd op 'intensief' gebruik
- sleutelplan en positionering entree dient rekening te houden met het medegebruik van ruimten
- ruimten die voor medegebruik open staan, liggen dicht bij een entree en zijn afzonderlijk afsluitbaar
- 'centraal deel' van het gebouw is geschikt voor het houden van bijzondere evenementen buiten schooltijd
- vloerbelasting van dit 'centrale deel' wordt gedimensioneerd op 5 kN/m²
- 'centraal deel' is omwille van multifunctionaliteit toegerust met één of twee afsluitbare bergruimtes (deze voorzien in opslagruimte voor spullen huurder, bijvoorbeeld instrumenten van plaatselijke fanfare)
- 'centraal deel' is als compartiment afsluitbaar en daardoor afzonderlijk te verhuren voor medegebruik

AANDACHTSPUNT:

Naast additionele kwaliteitscriteria is een belangrijke voorwaarde voor multifunctionaliteit een professionele organisatie van de exploitatie. De exploitatie van het gehele gebouw vraagt niet alleen

afstemming van de verschillende gebruikstijden, de gebruikers, de ruimten, maar ook van het dagelijks beheer en onderhoud. Daarnaast leert de praktijk dat een fysiotherapeut, of muziekvereniging meer bergruimte nodig heeft dan een logopedist. Per situatie dient dan ook te worden bekeken hoe een exacte omvang van ruimten kan worden bepaald. Bij te maken afspraken (kosten verdeelsleutel) dient vooraf duidelijk te zijn hoe om te gaan met toekomstige wijzigingen in bezetting/ m² gebruik.

ONDERHOUD

C.7 onderhoud en hygiëne

materialisatie, afwerking van vloeren, wanden, plafonds, deuren, ramen en trappen, schoonmaakbaarheid

- a. Gebouw is goed (te) onderhouden
 - materiaalkeuzes zijn afgestemd op intensief gebruik
 - gebouw streeft naar conditiescore van tenminste 3 volgens de NEN 2767
 - keuze van materialen is afgestemd op 'total cost of ownership'
 - gevels, wanden en wandafwerking dienen zo min mogelijk kwetsbaar te zijn voor vervuiling, vandalisme en graffiti
 - van hemelwaterafvoer is de onderste twee meter grenzend aan de straatgevel uitgevoerd in Loro-x
 - bij voorkeur worden goed isolerende kozijnen toegepast van circulaire materialen
 - kozijnen, deuren, hang- en sluitwerk zijn zwaar uitgevoerd en bestand tegen hoogfrequent en intensief gebruik
 - ruimten zijn (indien onderdeel PvE) afzonderlijk afsluitbaar
 - wanden en deuren van sanitaire ruimten kunnen tot minimaal 1,50 meter hoogte geen vocht opnemen
 - in vochtige ruimten worden corrosie vaste materialen toegepast
 - wanden zijn molestbestendig, stof arm, afwasbaar en vochtbestendig
 - materialen die intensief, frequent en kostbaar onderhoud vergen worden niet toegepast
 - in het gebouw is geen asbest aanwezig dat een actueel risico oplevert > Zie ook C.2
 - in het gebouw zijn geen loden waterleidingen aanwezig > Zie ook C.2
 - er is een contract voor het technisch beheer en onderhoud van installaties
 - voor toegepaste materialen en installaties geldt bij normaal gebruik een leverings-/ en kwaliteitsgarantie van 10 jaar
- b. Gebouw is goed schoon te maken/ houden
 - materiaalkeuzes en detaillering zijn afgestemd op schoonmaakbaarheid (Frisse Scholen klasse C)
 - gevels zijn vanaf maaiveld met eenvoudig materieel bereikbaar voor reiniging en onderhoud
 - opslagruimte (voorkeur ondergronds) vuilnis ligt is bereikbaar vanaf openbare weg
 - inloopvuil wordt voorkomen (bv. door effectieve schoonloopzones bij ingangen; lengte minimaal drie meter)
 - ter plaatse van (leerling)entrees zijn buiten verdiepte schraaproosters toegepast over volledig breedte van de doorgang
 - vloeren zijn van een materiaal dat goed (nat) te reinigen is
 - vloer en wand (tot min. 70 cm hoogte) sanitaire ruimten heeft urinedichte afwerking (Frisse scholen klasse C)
 - wanden in groeps- en verkeersruimten zijn glad en goed afwasbaar
 - wanden rondom keukengedeelten/ wasplaatsen zijn goed schoon te houden/ te reinigen
 - kasten van brandslanghaspels worden verzonken/vlak in de wand aangebracht en geïntegreerd met handmelders
 - spiegels zijn vast/ verdiept opgenomen in het tegelwerk
 - richels en hoger gelegen 'liggende randen/ oppervlakten' zijn vermeden (i.v.m. stofopeenhoping)
 - ventilatiesysteem is gemakkelijk bereikbaar voor onderhoud > Zie ook C.2
 - schoonmaakonderhoud ventilatiesystemen is contractueel meegenomen in periodiek onderhoud > Zie ook proces en C.2
- c. Gebouw beschikt over schoon water en sanitair
 - onderwijsruimten in het PO hebben beschikking over een wastafel met koudwatervoorziening
 - warmwatervoorzieningen zijn voorzien van thermostaat die is ingesteld op max. 38C (uitzondering is werkkast)
 - installatie voor warm en koud tapwater voldoet aan eisen voor Legionella conform PvE Frisse Scholen klasse C
 - waterpunten zijn te bedienen door rolstoelgebruikers
 - gebouw beschikt (bij voorkeur) over gender neutrale toiletten
 - toiletten zijn voorzien van hangtoiletten met inbouwreservoir
 - toiletten voor kinderen vanaf 6 jaar zijn (bij voorkeur) geclusterd

- toiletten voor kinderen tot 6 jaar grenzen direct aan onderwijsruimten en zijn voorzien van raam voor toezicht
- iedere bouwlaag is voorzien van een MIVA toilet (Integraal Toegankelijk Toilet)
- MIVA toilet is tevens voorzien van douchemogelijkheid
- werkkast is voorzien van uitstortgootsteen met emmerrooster en koud/ warm watervoorziening > Zie B.11
- per bouwlaag is een afsluiter voor het water aanwezig

C.8 Data en connectiviteit

datanetwerken ICT, datavoorzieningen, beveiligingsklasse (Marsch), data-, telefoon-, elektra-aansluitingen, digiborden

- a. Gebouw heeft toekomstbestendige ICT infrastructuur
 - gebouw maakt verbinding tussen visie, inrichting en de digitale leer- en werkomgeving
 - installaties voor communicatie, beveiliging en gebouwbeheer zijn integraal ontworpen en op elkaar afgestemd (IP-protocol)
 - integratie vindt plaats op gebied van bekabeling, centrale apparatuur en functionaliteit
 - ICT voorzieningen zijn afgestemd op onderwijskundig concept: hieruit volgt keuze vaste aansluitingen en/of wifi netwerk
 - gebouw is uitgerust met goede en toekomst bestendige internetverbinding (op dit moment alleen mogelijk met glasvezel)
 - gebouw is uitgerust met gecertificeerd datanetwerk type UTP Cat 6 of Cat 6a en is geschikt voor POE (Power Over Ethernet)
 - indien gekozen wordt voor wifi-netwerk, dan heeft dit voldoende (piek) capaciteit met dekking in hele gebouw
 - afhankelijk van telefonieconcept is telefooninstallatie uitgerust (data-bekabeld) voor VoIP
 - data aansluitpunten voorzien van Cat 6 data kabel, aangesloten op patchkast in serverruimte
 - ruimte met patchkast is zodanig ingericht dat 50% van de ruimte beschikbaar is voor gebruikers apparatuur
 - maximale lengte netwerkkabel 90 meter (anders tussenstation of glasvezel toepassen)
- b. Gebouw beschikt over voldoende elektravoorzieningen
 - gebouw beschikt over aansluitingen voor een mobiele geluidsinstallatie (invulling afhankelijk van omvang school)
 - ieder digitaal schoolbord is voorzien van 2 dubbele data-aansluitingen en een dubbele WCD
 - wanden in onderwijsruimten (voor instructie) zijn voorzien met achterhout voor ophanging digitaal schoolbord
 - brandmeld- en inbraakinstallatie is (naast brandweer) ook afgestemd op eisen verzekeraar
 - reken op minimaal 1 dubbele wandcontactdoos (WCD) per 10 m² (ook in verkeersruimten)
 - onderwijsruimten en gebruikruimten zijn boven het plafond voorzien van een access point
 - ruimten met elektrisch te bedienen zonwering zijn voorzien met WCD boven plafond
 - fiets en parkeervoorzieningen zijn voorzien van meerdere oplaadpunten
 - bedieningselementen als deurbel, deurkruk/ drukknop en gebruiksvoorzieningen als de intercom en de brievenbus worden minimaal 500 mm uit elke inwendige hoek en tussen 900 en 1.200 mm boven vloerpeil geplaatst > Zie ook B.4